

13.10.2025

Lausunto valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2026 (HE 99/2025 vp)

Suomen Taiteilijaseura kiittää lausuntopyynnöstä ja nostaa seuraavassa esiin talousarvioesityksen keskeiset painotukset ja kipupisteet kuvataiteen toimialan ja kuvataiteilijoiden näkökulmasta.

Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie ilmoitti 9.10.2025, että budjettiriihessä päätetyt uudet 7,8 miljoonan euron leikkaukset perutaan. Tämä on kulttuurialalle erittäin huojentava uutinen ja kiitämme siitä lämpimästi. Samalla talousarvioesityksen kommentointi on muuttuneesta tilanteesta johtuen haastavaa, sillä vielä ei ole tiedossa, mitä kaikkia momentteja peruuntunut leikkaus koskee.

Ensi vuoden talousarvioesitykseen jäävät edelleen 1,6 milj. euron vähennys kulttuuritilojen investointiavustuksiin sekä tämänhetkisen käsityksemme mukaan myös 780 000 euron OKM:n toimintamenosäästö, joka on päätetty kohdistaa valtionavustuksiin.

On vahingollista, jos toimintamenosäästöistä johtuvia valtionavustusleikkauksia kohdennetaan sellaisiin avustuksiin ja toimijoihin, joita tämän hallituskauden aiemmat kulttuurileikkaukset ovat koetelleet jo rajusti. Erityisesti taide- ja kulttuurialan yhteisöjen avustuksista on leikattu tällä hallituskaudella jo kovalla kädellä. Niihin ei tule tehdä lisäleikkauksia.

Kuvataiteen yhteisöt ovat toimialan kannalta keskeisiä

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta laadittu, kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen laatima laaja selvitys [Visuaaliset taiteet Suomessa](#) (2023) osoittaa, että valtio rahoittaa visuaalisia taiteita vähän suhteessa useimpiin muihin taiteenaloihin, ja että visuaalisten taiteiden alalla taiteellisen työn rakenteet ovat monia muita taiteenaloja heikommat. Selvityksessä todetaan, että **yhteisöt ja verkostot ovat visuaalisten taiteiden toimialan kannalta keskeisiä ja muodostavat alan välttämättömän perustan**. Kuvataiteilijoilla ei ole työsuhteisia oman alan työpaikkoja tai palkkatyön rakenteita. Yhteisöt – kuten taiteilijayhdistykset ja taiteilijavetoiset galleriat – muodostavat perusedellytykset ammatinharjoittamiselle. Tätä perustaa on murennettu tällä hallituskaudella leikkauksilla, joista suuri osa on kohdistunut yhteisöihin.

Syyskuussa annetussa talousarvioesityksessä vuodelle 2026 valtionavustusleikkauksia kohdistuu esimerkiksi taide- ja kulttuurialan valtakunnalliset yhteisöihin (-125 000 e). Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen [selvityksen](#) mukaan taiteen ja kulttuurin valtakunnallisten yhteisöjen rahoitus pysyi melko tasaisena vuosina 2018–2023, minkä jälkeen näiden **yhteisöjen rahoitus on laskenut kolmanneksella vuodesta 2023 lähtien**. Kuluvana vuonna nämä leikkaukset ovat [johtaneet](#) muun muassa nykytaiteen kansainvälisten hankkeita tukevien apurahojen ja taideviennin karsimiseen sekä taiteilijoiden ammatillisten palveluiden vähenemiseen.

Kulttuurivienti ja kansainvälistyminen

Syyskuussa annetussa talousarvioesityksessä ehdotetaan 741 000 euron leikkausta kulttuuriviennin ja kansainvälistymisen tukiin (momentti: *Kulttuurivienti, kansainvälistyminen sekä pohjoismainen, EU- ja kansainvälinen yhteistyö*). Tämä on suorassa ristiriidassa hallitusohjelman kanssa, jossa tavoitellaan suomalaisen taiteen sekä luovien alojen yritysten kansainvälistymisen edellytysten parantamista.

Leikkaukset koettelevat jo nyt rajusti suomalaisen taiteen kansainvälistymisen mahdollisuuksia. Edellä mainittujen yhteisöleikkausten vaikutusten lisäksi Business Finland [ilmoitti](#) syyskuussa 2025 lakkauttavansa leikkausten johdosta messutuen, jota suomalaiset taidegalleriat ovat voineet hakea nykytaiteen vientiin kansainvälisille taidemessuille.

Kulttuuritilojen investointiavustukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämiä investointiavustuksia kulttuuritilojen peruskorjaus- ja perustamishankkeisiin myönnetään kulttuuri- ja museotilojen lisäksi taiteilijatiloja ylläpitäville yhteisöille ja säätiöille. Investointiavustuksilla on tuettu muun muassa Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiön kohteiden peruskorjauksia. Kulttuuritilojen investointiavustuksiin esitetään leikkausta, mikä vaikeuttaa niiden saamista. Kuvataiteilijoiden osalta muutos saattaa johtaa yhä kalliimpiin ateljeevuokriin.

Näyttelypalkkioavustuksen säilyminen tärkeää

Suomen Taiteilijaseura näkee tärkeänä, että näyttelypalkkioavustuksen 1 miljoonan euron tuki pysyy talousarvioesityksessä ensi vuonna ennallaan.

Näyttelypalkkiojärjestelmä on jo muutamassa vuodessa onnistunut vakiinnuttamaan kuvataiteilijoille reilummat sopimus- ja korvauskäytännöt näyttelyn yhteydessä tehdystä työstä, joten on arvokasta, että tämä pitkäjänteinen työ voi jatkua. Kuvataiteilijoiden työn rakenteet ovat tutkitusti puutteelliset ja monia muita aloja heikommät, ja näyttelypalkkiojärjestelmä on osoittautunut todella tärkeäksi näiden epäkohtien paikkaamisessa.

Kuvataide kiinnostaa suomalaisia ennätysluvin

Haastavista olosuhteista huolimatta kuvataide kiinnostaa Suomessa enemmän kuin koskaan: vuonna 2024 Suomen kuvataidekohteissa tehtiin jälleen uusi kävijäennätys, kun vuoden aikana taidemuseoihin, -gallerioihin ja kuvataidetapahtumiin tehtiin lähes 5,3 miljoonaa käyntiä. Toivomme valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaoston kiinnittävän huomiota kuvataidealan ja kuvataiteilijoiden pitkäjänteisten toimintaedellytysten turvaamiseen sekä kulttuuripoliittisessa selonteossa tunnistettujen haasteiden ratkaisemiseen.

Annukka Vähäsöyrinki
toiminnanjohtaja
Suomen Taiteilijaseura
puh. 0400 773 105, annukka.vahasoyrinki@artists.fi

Suomen Taiteilijaseura on kuvataiteen vaikuttaja- ja asiantuntijajärjestö, joka edustaa yli 3 000 ammattitaiteilijaa. Edistämme kuvataiteilijoiden asemaa ja työskentelyedellytyksiä sekä vahvistamme kuvataiteen merkitystä yhteiskunnassa.

Lähteet:

Frame Contemporary Art Finland: Kuvataiteen tilastot 2024. ([Linkki](#))

Sokka, S., Renko, V., Hirvi-Ijäs, M., Karttunen, S. & Lahtinen, E. (2023). Visuaaliset taiteet Suomessa: Selvitys toimialan rahoituksesta, rakenteista ja kehittämistarpeista. Cuporen verkkojulkaisuja 73. Kulttuuripoliitiikan tutkimuskeskus Cupore. ([Linkki](#))

Sakarias Sokka & Severi Nokela: Taiteen ja kulttuurin valtakunnallisten yhteisöjen rahoitus on laskenut ja seuranta vaikeutunut (Blogi 2.4.2025), Kulttuuripoliitiikan tutkimuskeskus Cupore ([Linkki](#))

Suomen Taiteilijaseura: Näin kulttuurileikkaukset vaikuttavat kuvataiteen alalla (Uutinen 22.4.2025, [Linkki](#))